

Мнение относно проектозакона за българските общности извън Република България

доц. д-р Елена Сачкова, учител
у-ще „Кирил и Методий”, Париж
бивш преподавател по
училищно законодателство в
СУ „Св. Кл. Охридски”, София

Представеното мнение анализира единствено тези текстове на проектозакона, които се отнасят до образованието на лица от български общности извън Република България.

Проектозаконът се опира на сега действащия Закон за българите в чужбина и на практика възпроизвежда всички негови постановки относно образованието. Основната новост е чл. 8 (1), с който на ненавършилите пълнолетие деца на лица от български общности се дава правото на безплатно обучение и образование в българските държавни училища или училищата към посолствата в държавите на пребиваване. Тази алинея обаче не съответства на текста на проектозакона за образованието¹, внесен за разглеждане в парламента през пролетта на тази година, в който безплатността на образованието в училищата към посолствата не е експлицитно формулирана. Различията в постановките показват, че работната група на проектозакона за българските общности не е съгласувала дейността си с тази, работила в образователната сфера. А както е известно, МОН включи за първи път в своя проект не само българските граждани, но и българите по произход. Освен това, постановките на проекта на МОН са с по-широк обхват, защото категорията „български граждани в чужбина” включва и постоянно, и временно пребиваващите български граждани, докато проектозаконът за българските общности изключва българите, които пребивават временно в дадена страна (чл. 3).

Съществуват и други противоречия между двата проекта. Например проектът, представен на сайта на ДАБЧ, разграничава по-детайлно образователните институции в чужбина и пътищата за тяхното подпомагане. Той дава право в чл.9 (1) на организиране на различни форми на обучение (подразбира се, че става въпрос за нелицензираните от МОН училища, които

¹ Проектозакон за училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка.

нямат статут на училища към посолствата), на подпомагане от страна на дипломатически представителства и културни центрове (чл.9-2, чл. 11), както и чрез специален фонд (чл. 39-1). В проекта на МОН не се споменават директно нелицензираните училища, а подпомагането на българските училища в чужбина, които не са държавни, е поверено на национална програма.

Като имам предвид, че:

- не е редно да съществуват два закона, регламентиращи една и съща сфера;
- сферата на образованието е прерогатив на МОН;
- както пректозаконът на МОН, така и проектозаконът на сайта на ДАБЧ не гарантират конституционното право и задължение на българските граждани да изучават български език където и да са по света;
- настоящото правителство работи по нов проект за образователен закон,

смятам, че:

- Законът за българските общности в чужбина не трябва да засяга образователните въпроси. Достатъчно е в частта „Преходни и заключителни разпоредби” да се включи точка, която казва, че по тези въпроси се прилага съответният образователен закон.
- Усилията следва да се насочат към усъвършенстването на проектозакона на МОН, който според министър Фандъкова ще бъде представен в близките шест месеца.

Ето защо към настоящия текст са приложени:

1. Предложения за допълнения и изменения на проектозакона на МОН;
2. Обосновка на предложенията.

17.09.2009 г.

Париж